

تلقیح اسپرم از راه بینی و زیرجلدی برای تولید آنتی اسپرم آنتی بادی و ایجاد ناباروری در خرگوش ماده

دکتر محمدرضا طراوتی^۱، فهیمه صادق خلیلی^۲، مجتبی سنکیان^۳، دکتر مهزاد مهرزاد صدقیانی^۴

چکیده

پیش زمینه و هدف: کنترل موالید، یکی از مشکلات مهم در سطح جهان می باشد. تاکنون تلاش های زیادی جهت پیشگیری از بارداری در هر دو جنس مذکر و مؤنث به عمل آمده است. گزارش های چندی وجود دارد که آنتی اسپرم آنتی بادی یکی از علل نازائی در بین خانمها می باشد. هدف از این تحقیق پیدا کردن روش مناسب تلقیح اسپرم جهت تولید آنتی بادی در ترشحات واژن خرگوش های ماده و تأثیر مقدار آنتی بادی تولید شده در ایجاد ناباروری و پیدا کردن آنتی ژن مناسب در اسپرماتوزوئیدها جهت تهیه واکسن مناسب ضد بارداری می باشد. مواد و روش کار: در این بررسی، اسپرم از خرگوش های نر بالغ، تهیه شد. ۱۶ خرگوش ماده بالغ، به دو گروه تقسیم شدند. در گروه اول اسپرم از طریق بینی و در گروه دوم از طریق زیرجلدی تزریق گردید. بعد از تکرار ایمونیزاسیون تیترا آنتی اسپرم آنتی بادی در سرم و در ترشحات واژن در هر دو گروه با روش های الیزا (ELISA)، الکتروفورز سدیم دودسیل سولفات پلی آکرلامید ژل (SDS-PAGE) و وسترن بلاتینگ (Western blotting) تعیین گردید.

یافته ها: در این بررسی، دو عدد از خرگوش های گروه اول نازا و همه خرگوش های گروه دوم باردار شدند. بعد از انجام تست الکتروفورز سدیم دودسیل سولفات پلی آکرلامید ژل و وسترن بلاتینگ جهت تأیید نتایج الیزا و همچنین جهت تعیین وزن مولکولی پروتئین های اسپرماتوزوئید مشخص شد که بیشترین پروتئینی که باعث افزایش آنتی اسپرم آنتی بادی شده است، پروتئینی با وزن مولکولی ۴۶ هزار دالتون است.

بحث و نتیجه گیری: نتایج نشان می دهد که تلقیح اسپرم از طریق بینی در مقایسه با روش زیرجلدی با توجه به ساختمان فیزیولوژیک و آناتومیک مخاط بینی بهتر و بیشتر، سیستم ایمنی را در ساخت آنتی بادی در مخاط واژن تحریک می کند. نتایج الکتروفورز نشان می دهد با خالص کردن پروتئین با وزن مولکولی ۴۶ هزار دالتون و تلقیح آن به حیوان احتمال دارد این پروتئین را به جای خود اسپرماتوزوئید با عوارض و محدودیت های کمتر به عنوان آنتی ژن، در پیشگیری از حاملگی استفاده کرد که این مورد، نیاز به بررسی عوارض مربوطه دارد.

کل واژگان: ناباروری، آنتی اسپرم آنتی بادی، الیزا

مجله پزشکی ارومیه، سال چهاردهم، شماره دوم، ص ۸۶-۷۹، تابستان ۱۳۸۲
آدرس مکاتبه: ارومیه، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه - گروه ایمونولوژی، دکتر محمدرضا طراوتی

- ۱- استادیار گروه ایمونولوژی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
- ۲- مربی ایمونولوژی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
- ۳- مربی ایمونولوژی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
- ۴- استادیار زنان و زایمان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

مقدمه

افزایش جمعیت در جهان، معضلات اقتصادی و فرهنگی بسیاری را پدید آورده است و کنترل آن با استفاده از روش‌های پیشگیری معمول در کشورهای در حال توسعه چندان موفقیت‌آمیز نبوده است زیرا مشکلات تجویز، مسائل اقتصادی و مهم‌تر از همه، عوارض جانبی روش‌های معمول یکی از موانع مهم می‌باشد. امروزه استفاده از روش‌های ایمونولوژیک در تهیه واکسن‌های ضد حاملگی، مانند: تهیه آنتی ایدو تایپ مونوکلونال آنتی بادی بر علیه هورمون لوتینیزینگ هورمون رلیزینگ هورمون^۱ تولید آنتی بادی بر علیه هورمون گونادوتروپین جفت انسان^۲ مطالعات بسیاری را به خود اختصاص داده است اما با توجه به عوارض جانبی و غیرقابل کنترل بودن آن در حال حاضر، با موفقیت چندان همراه نبوده است. لذا به نظر می‌رسد ابداع روش‌های جدید و موثر پیشگیری از حاملگی ضروری باشد (۱ و ۲).

امروزه واکسیناسیون بیشتر از راه خوراکی، زیرجلدی یا داخل جلدی انجام می‌شود. از این رو، علاوه بر تهیه واکسن، ابداع روش‌های جدید واکسیناسیون نیز، از اهمیت خاصی برخوردار است. شواهدی در دست است که به سبب آناتومی و فیزیولوژی مخاطات بینی، تلقیح واکسن‌ها از این طریق سیستم ایمنی به ویژه سیستم مخاطی را بهتر و بیشتر تحریک می‌کند (۳ و ۴). به‌خصوص در مواقعی که نیاز به افزایش سنتز آنتی‌بادی در مخاطات واژن باشد، این روش می‌تواند از تلقیح آنتی‌ژن از راه بینی نیز مؤثر باشد (۵ و ۶ و ۷).

از طرفی مطالعات تحقیقاتی روی سیستم‌های حیوانی و انسانی، ثابت کرده است که آنتی‌بادی‌های ضد اسپرم، هم در جنس مذکر و هم در جنس مؤنث، می‌توانند باعث ناباروری گردند. به احتمال این آنتی‌بادی‌ها در اثر اتصال به آنتی‌ژن‌هایی که در باروری، عملکرد خاصی دارند و یا اینکه به سبب

بی‌حرکت کردن اسپرم در مخاطات واژن موجب ناباروری می‌گردند (۸ و ۹ و ۱۰) و کاهش این آنتی‌بادی‌ها در مواردی که علت ناباروری ایمونولوژیک باشد، می‌تواند به باروری شخص منجر شود. با وجود این گزارشاتی نیز مبنی بر عدم تاثیر این آنتی‌بادی‌ها در باروری نیز وجود دارد (۸). به احتمال دلیل این امر این است که بر علیه آنتی ژنهای مختلف اسپرم، کلاس‌ها و زیر کلاس‌های مختلف آنتی‌بادی ساخته می‌شود، و به نظر می‌رسد با تغییر روش‌های تلقیح آنتی‌ژن و یا تغییر زمان‌های تلقیح که موجب تغییر کلاس و زیر کلاس آنتی‌بادی می‌شود، بتوان تاثیر این آنتی‌بادی‌های مداخله‌کننده در باروری را، افزایش داد. تحقیقات نشان می‌دهد، تزریق آنتی‌ژن ۸۰ کیلودالتون اسپرم انسان به رت‌های ماده، موجب ناباروری رت‌های مورد آزمایش می‌شوند (۱۱).

در بافت‌های لنفاوی وابسته به مخاط^۳ جذب آنتی‌ژن از طریق سلول‌های اپتیلیال جاذب^۴ و سلول‌های اندوتلیال تخصص یافته‌ای به نام سلول M انجام می‌شود (۳ و ۴). این سلول‌ها را در سطح فولیکول‌های پلاک پی‌ریز، روده بزرگ، رکتوم و حتی بافت‌های لنفاوی نازوفارنکس و لوزه‌ها می‌توان یافت. در انسان لوزه‌ها و بافت لنفاوی مربوطه که مجموعاً به آنها حلقه والدیر اطلاق می‌گردد، اصلی‌ترین ناحیه القای پاسخ در ناروفارنکس است (۱۸). ایمن سازی از مخاطات به ذره‌ای بودن آنتی‌ژن، اتصال اختصاصی به سلول‌های M، قابلیت تکثیر آنتی‌ژن، استفاده از اجوانت‌هایی نظیر لیپوزوم یا قطعه B توکسین کلرا و یا انترتوکسین حساس به حرارت اشیریشیا کلی و راه ورودی آنتی‌ژن بستگی دارد (۳ و ۴ و ۱۲).

در سال ۱۹۹۵ گالی‌جان و همکارانش دریافتند تزریق

1- (LHRH) University of Medical Sciences.

2- (HCG)

3- MALT

4- AEC

میلی متر مکعب اسپرم با استفاده از پی پت ملانژور قرمز و لام ثوبار شمارش شد و مقدار کل پروتئین اسپرم در هر میلی متر اسپرم با استفاده از روش برادفورد^۲ مشخص شد (۱۵).
تلقیح به بینی خرگوش‌ها: هشت خرگوش (گروه یک) ماده بالغ با وزن ۲/۵ - ۲ کیلوگرم انتخاب شد و چهار روز متوالی به هر خرگوش ۲۵۰ میکروگرم آنتی‌ژن رقیق شده تلقیح گردید و سپس چهار روز به آنها استراحت داده شد. مجدداً چهار روز متوالی تلقیح انجام گرفت. هفت روز پس از آخرین تلقیح، نمونه‌گیری از ترشحات واژن و خونگیری از قلب خرگوش‌ها بعد از استنشاق اثر به عمل آمد.

نمونه‌گیری از ترشح واژن و خون خرگوش‌ها: نمونه‌های ترشح واژن، ۷ روز پس از آخرین تزریق با استفاده از بافر فسفات نمکی^۳ با pH ۷/۲ گرفته شد. برای این کار، از سمپلر ۲۵۰ میکرولیتری که به سر آن ۵ سانتی متر از سر سوند ادرار متصل شده بود، استفاده شد. ۲۵۰ میکرولیتر از بافر چندین بار وارد واژن خرگوش شد و بار آخر بافر به لوله آزمایش منتقل گردید (این عمل دوبار انجام شد) و نمونه‌ها بلافاصله بعد از جمع آوری در لوله‌های اپندورف در ۴۰- درجه سانتی‌گراد فریز شدند. سپس هر خرگوش ماده، به مدت بیست روز با یک خرگوش نر بالغ، کراس داده شدند.

تزریق زیرجلدی: برای این منظور، هشت خرگوش ماده بالغ (گروه دوم) انتخاب شد و به هر یک ۲۵۰ میکروگرم آنتی‌ژن به ترتیب در روزهای ۷، ۱۴، ۲۱ و ۲۸ به روش زیرجلدی تزریق گردید. از این ۸ خرگوش قبل و بعد از تزریق نمونه ترشح واژن و سرم تهیه شد. نمونه‌هایی که قبل از تزریق اسپرم گرفته شدند به عنوان نمونه خرگوش نر مال به عنوان گروه کنترل مورد استفاده قرار گرفتند. سپس هر یک از خرگوش‌های ماده به مدت

آدنوویروس بروز دهنده گلیکوپروتئین B ویروس هرپس سیمپلکس به بینی موش، در خلاف تزریق صفاقی برای مدت طولانی، موش را در برابر HSV-2 ایمن می‌سازد و پاسخ ایمنی مخاطی مناسبی را، ایجاد می‌کند. این نوع تزریق، علاوه بر این که در مایع واژن نیز، مقدار زیادی IgG, IgA ضد گلیکوپروتئین B ویروس هرپس سیمپلکس ایجاد می‌کند، در صورتی که تجویز از راه واژن تنها به تولید مقدار ناچیز IgG می‌انجامد (۵).
در سوی دیگر، تحقیقات انجام شده توسط کوه^۱ و همکارانش در سال ۱۹۹۶ نشان می‌دهد، تیتراژ آنتی‌بادی ترشحات مخاطی واژن در دوران آزادسازی تخمک، افزایش قابل توجهی داشته و در دوران قاعدگی با تغییراتی همراه است (۱۳).

اکثر تحقیقات فوق حاکی از این امر است که در صورت تزریق آنتی‌ژن به بینی و تکرار آن حتی بدون استفاده از اجوانت نیز، می‌توان پاسخ هومورال مناسبی در مخاطات تناسلی، گوارشی و سرم ایجاد کرد. و بدین ترتیب از عوارض ناشی از استفاده اجوانت نیز می‌توان جلوگیری کرد (۱۴).

مواد و روش

در این طرح، ۱۶ خرگوش ماده بالغ که قبلاً حداقل یک مورد سابقه بارداری داشته‌اند، انتخاب شدند. در طی این مرحله، ابتدا آنتی‌ژن تهیه گردید و به دو روش به خرگوش‌های مورد آزمایش تزریق شد. بعد از یک هفته از خرگوش‌ها، نمونه ترشح واژن و سرم گرفته شد و نمونه‌ها با تست‌های SDS-PAGE و الیزا مورد بررسی قرار گرفت.

تهیه آنتی‌ژن: آنتی‌ژن مورد استفاده در این طرح، اسپرم خرگوش نر می‌باشد. مقداری اسپرم از خرگوش‌های نر بالغ، بعد از جفت‌گیری با خرگوش ماده و مقداری نیز بعد از استنشاق طولانی محلول کلروفورم و بیهوش کردن حیوان از لوله‌های اپیدییم با روش جراحی تهیه شد. تعداد اسپرماتوزوئید در هر

1. Kutteh

2. Bradford

3. (PBS)

آزمایشگاه روی دستگاه روتاتور گذاشته شد و مانند روش قبلی کاغذ شسته شد، سپس تترامیتیل دی آمینوبنزیدین^۵ تهیه و بلافاصله روی کاغذ ریخته شد و بعد از ظاهر شدن باندها رنگ با آب مقطر شسته و کاغذ در دمای آزمایشگاه خشک شد.

نتایج

مقادیر جذب نوری در نمونه های سرم و ترشحات واژن (که نسبت مستقیم با مقدار آنتی اسپرم آنتی بادی دارد) در هر دو گروه خرگوش اندازه گیری شد و نتایج با آزمون آماری T جفت شده مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج به عمل آمده نشان داد میانگین جذب نوری در نمونه های سرم در هر دو گروه ۱ و ۲ به ترتیب ۱/۱۳ و ۰/۶۹ و در ترشحات واژن به ترتیب ۲/۲۷ و ۱/۰۸ می باشد که حاکی از مقادیر بالای آنتی اسپرم آنتی بادی در ترشحات واژن حیوانات گروه یک می باشد. در مقایسه جذب نوری و آزمون آماری T جفت شده، نشان داد که اختلاف معنی داری بین مقدار آنتی اسپرم آنتی بادی در سرم $p \text{ value} = 0/001$ و در ترشحات واژن $p \text{ value} = 0/002$ وجود دارد. سه راس از خرگوش های گروه یک که مقادیر بالایی از آنتی اسپرم آنتی بادی در ترشحات واژن داشتند که دو راس از آنها بعد از چندین بار کراس دادن با خرگوش های نر باردار نشدند. در گروه دوم همه خرگوش ها بعد از ۲۰ روز کراس دادن با خرگوش های نر باردار شدند.

جهت تایید نتایج تست های الیزا و تعیین آنتی ژنی که بیشترین دخالت را دارد، تست SDS-PAGE و وسترن بلاتینگ با استفاده از سرم خرگوش های نازا با تیتراژ آنتی بادی بالا انجام شد و مشخص گردید که پروتئینی در حدود ۴۶ کیلو دالتون،

بیست روز با یک خرگوش نر، کراس داده شدند.

بررسی وجود آنتی بادی ضد اسپرم در نمونه های ترشح واژن و سرم از طریق تست الیزای غیرمستقیم: بررسی وجود آنتی اسپرم آنتی بادی در نمونه های ترشح واژن و سرم با روش الیزای غیرمستقیم غیر رقابتی انجام شد (۱۹). آنتی ژن با غلظت های متفاوت تهیه شد و مقدار آنتی اسپرم آنتی بادی به صورت کیفی تعیین گردید. جهت انجام این تست، از آنتی بادی های ضد ایمونوگلوبولین های خرگوش وصل شده به آنزیم^۱ شرکت داکو^۲ دانمارک استفاده شد. در شروع تست از روش چک بوردالیزا^۳ جهت تعیین مقدار مناسب آنتی ژن (اسپرم) و رقت مناسب سرم و ترشح واژن استفاده شد (۱۹). در این آزمایش به علت عدم وجود IgA خرگوش، امکان رسم منحنی استاندارد وجود نداشت لذا اندازه گیری غلظت آنتی اسپرم آنتی بادی با روش کمی امکان پذیر نشد و نتایج به صورت کیفی و شدت جذب نوری که نسبت مستقیم با مقدار آنتی اسپرم آنتی بادی دارد، مقایسه گردید.

انجام تست SDS-PAGE و وسترن بلاتینگ: جهت تأیید نتایج الیزا و نیز به منظور تعیین وزن مولکولی پروتئینی که در اسپرم با آنتی بادی واکنش نشان می دهد و یا باعث نازائی می شود از تست SDS-PAGE و وسترن بلاتینگ که توسط لاملی^۴ و همکاران وی شرح داده شده، استفاده شد (۱۶).

روش وسترن بلاتینگ: در این روش، پروتئین ها تحت جریان الکتروسیسته از ژل به کاغذ نیتروسولوز منتقل شدند (۱۸). بعد از اتمام بلاتینگ کاغذ نیتروسولوز با سرم خرگوش هایی که نازا شده بودند، (بارقت ۱/۲۰) به مدت یک ساعت مجاور شد و سپس کاغذ با بفر شستشو، سه بار شسته شد و سپس آنتی بادی ضد ایمونوگلوبولین خرگوش کونژوگه به HRP با رقت ۱/۲۰۰ روی کاغذ ریخته و کاغذ به مدت ۳ ساعت در دمای

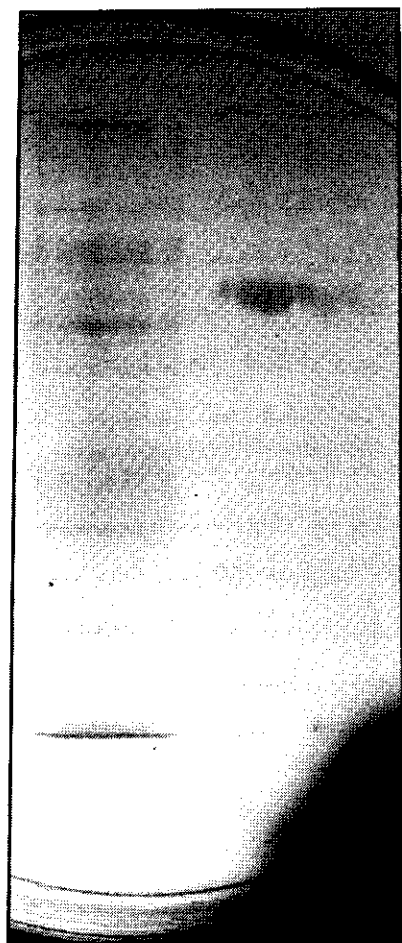
1. Anti-rabbit Ig HRP conjugated

2. Dako

4. Laemmli

3. Checkboard ELISA

5. TMB



45 KD

25 KD

الکتروفورز اسپرم خرگوش با روش SDS-PAGE



46 KD

ایمونوبلاتینگ ژل Immunoblotting

شکل شماره ۱

بحث

در این بررسی ، نشان داده شد که ایمن کردن حیوان از طریق بینی ، باعث ایجاد آنتی اسپرم آنتی بادی در ترشحات واژن و در

بیشترین مقدار پروتئینی است که بر علیه آن آنتی بادی در سرم ساخته می شود (شکل ۱) ، که آنتی ژن های اسپرم به طور اختصاصی در تست الیزا با آن واکنش نشان می دهند .

بود. در این تحقیق، آنتی ژن بدون بیهوشی تلقیح شده است که احتمال می رود در تلقیح آنتی ژن از طریق i.n موقعی که حیوان بیهوش است مقداری از آنتی ژن، ممکن است وارد دستگاه گوارشی و مجاری تنفسی شده که می تواند در افزایش پاسخ ایمنی نقش داشته باشد. لذا جهت اطمینان از برخورد مستقیم آنتی ژن با مخاط بینی آنتی ژن با دوزهای کم و بدون بیهوشی تلقیح شد. نتایج SDS-PAGE و وسترن بلا تیننگ نه تنها نتایج تست های الیزا را تأیید می کند بلکه نشان می دهد پروتئینی که بر علیه آن بیشترین مقدار آنتی بادی تولید شده است، پروتئینی است با وزن مولکولی ۴۶ کیلو دالتون، که این پروتئین باعث افزایش تیتراژ آنتی بادی در سرم و در ترشحات واژن شده است.

نتایج سایر محققین نشان می دهد تلقیح آنتی ژن از طریق بینی i.n به همراه اجواناتها مثل توکسین وبا و یا لیپوزوم می تواند پاسخ ایمنی سیستمیک شدیدتری در مقایسه با آنتی ژن بدون اجوانت نماید. بعد از پیدا کردن پروتئین ۴۶ کیلو دالتون در اسپرم به نظر می رسد با خالص سازی پروتئین و تلقیح آن به همراه اجوانت از طریق i.n می توان پاسخ ایمنی سیستمیک و مخاطی قوی تری در حیوان ایجاد کرد. همچنین نتایج نشان داد، تنها وجود آنتی اسپرم آنتی بادی در سرم و در ترشحات واژن، جهت ایجاد نازایی کافی نمی باشد، بلکه غلظت آنتی بادی، تاثیر کلیدی در نازایی دارد. زیرا در سایر حیواناتی که از طریق زیرجلدی تزریق شده بودند، مقایسه نتایج دانسیته اپیتیک^۳ و الیزا با حیواناتی که از طریق بینی تلقیح شده بودند، مقدار آنتی اسپرم آنتی بادی با غلظت کمتر وجود داشته است، اما همه حیوانات باردار شده اند.

سرم حیوان می شود. با این که مقدار آنتی اسپرم آنتی بادی در سه راس خرگوش افزایش داشته است، اما فقط دو راس آنها نازا شدند که این نتیجه نشان می دهد علاوه بر آنتی بادی فاکتورهای دیگری نیز در ایجاد نازایی دخالت دارند.

نتایج تست الیزا نشان می دهد که، غلظت آنتی اسپرم آنتی بادی در ترشحات واژن خرگوش هایی که از طریق بینی، ایمن شده اند خیلی بیشتر از غلظت آن در حیواناتی است که آنتی ژن از طریق زیرجلدی تزریق شده بود. نتایج به عمل آمده نشان می دهد با این که در تلقیح اسپرم از طریق بینی از اجوانت استفاده نشده است با این همه، تلقیح آنتی ژن از طریق بینی، باعث ایجاد پاسخ ایمنی فعال در ترشحات واژن شده است. با این که از هشت خرگوش که همه به طور یکسان از طریق بینی ایمن (واکسینه) شده بودند اما تیتراژ آنتی اسپرم آنتی بادی در سرم و ترشحات واژن آنها یکسان نمی باشد با این که در سرم و ترشحات واژن همه این خرگوش ها، آنتی اسپرم آنتی بادی در مقایسه با گروه های کنترل وجود دارد، اما همه آنها نازا نشده اند. این مسئله نشان می دهد احتمالاً تنها وجود آنتی اسپرم آنتی بادی چه در سرم و چه در ترشحات واژن علت اصلی نازایی نمی باشد و شاید فاکتورهای دیگری نیز دخالت دارند. همچنین علت عدم افزایش تیتراژ آنتی بادی در نمونه های خرگوش هایی که بارور می باشند، مشخص نشد و نیاز به بررسی بیشتر دارد.

تحقیقات انجام شده توسط هوردس^۱ و همکاران او که در مجله واکسن^۲ به چاپ رسیده (۶) نشان می دهد، تزریق آنتی ژن از طریق i.n با استفاده از اجوانت، پاسخ ایمنی قوی تری را می دهد. وی آنتی ژن را زیر بیهوشی از طریق بینی، تلقیح کرده

1. Hordness

2. Vaccine

3. (OD)

References

1. Park M K, Wakabayashi K: preparation of a monoclonal antibody to common amino acid sequence of LHRH and its application. J Endocrinol Japonica, 1986, 33, 20(2): 257-272.
2. Fraser HM, Baker IG: changes in the ovaries of rats after immunization against luteinizing hormone releasing hormone. J Endocrinol, 1978, 77: 85-93.
3. Walker RJ: New Strategies for using mucosal vaccination to Achieve more effective Immunization. J Vaccine, 1994, 12(5): 387-399.
4. Czerkinsky C & Holmgren J: The Mucosal Immune System and prospects for anti-infections and anti-inflammatory vaccines. J Immunologist, 1995, 3(3): 97-103.
5. Gallichan WS: Specific secretory Immune responses in female genital tract following intranasal immunization with a recombinant adenovirus expressing glycoprotein B of HSV. J Vaccine, 1995, 13(16): 1589-95.
6. Hordnes K, et al: Nasal immunization with group B Strep can induce high levels of specific IgA antibodies in cervicovaginal secretion of mice. J Vaccine, 1997, 15(11): 1244-1251.
7. Wichell JM, et al: Mucosal immune response to an HIV C4/V3 peptide following nasal or intestinal immunization of rabbits. J AIDS research and human retroviruses, 1997, 13(10): 881-889.
8. Pryor, J P: Characterization of anti-sperm antibodies and their coding CDNA sequences by Epstein-Barr Virus transformed B cell lines from lymphocytes of infertile women possessing anti=sperm antibodies. J Reprod Immunol, 1996, 32(2): 171-91.
9. Ohi DA & Naz RK: Infertility due to antisperm Antibodies. J Urol, 1995, 46(4): 591-602.
10. Howe, SE, Grider SL, Lynch DM, Fink LM: Antisperm antibody binding to human acrosin. J Fertil Steril, 1991, 55(6): 1176-82.
11. Bandivdekar A H, Gopalkrishnan K, et al: Antifertility effects in rats actively immunized with 80 KD a human semen glycoprotein. Indian J Exp Biol, 1992, 30(11): 1017-23.
12. Kraehenbuhl JP & Neura. M: Molecular and cellular basis of immune protection of mucosal surface. J Physiol Rev, 1992, 12(4): 853-879.
13. Kutteh W H: Variations in immunoglobulins and IgA subclasses of human uterine cervical secretion around the time of

- ovulation. *J Vaccine*, 1996, (104): 538-542.
14. Aggerbeck H: Intranasal booster vaccination against diphtheria and tetanus in man. *J Vaccine*, 1997, 15(3): 307-316.
15. Bradford M M: A rapid and sensitive method for the quantitation of microgram quantities of protein. *J Anal Biochem*, 1978, (72): 248-254.
16. Laemmli U K: Cleavage of structural proteins during the assembly of the head of bacteriophage T4. *J Nature*, 1970, (227): 680-685.
17. Reisner A H, Names P and Bucholtz C: The use of Coomassie Brilliant Blue G250 perchloric acid solution for staining in electrophoresis and isoelectric focusing on polyacrylamid gel. *J Anal Biochem*, 1975, (64): 509-516.
18. Jurs M, Peters H, Timmis K N and Bitter-Suermann, D: Immunoblotting with monoclonal antibodies: A highly specific system for detection and identification of bacterial outer membrane proteins. Ed. Habermehl, K. O, in rapid methods and automation in microbiology and immunology, Berlin Heidelberg New York Tokyo, Springer-Verlag, 1984, 94-102.